

والدین نخستین معلمان کودک

معصومه سخاء

مربی پیش دبستانی

اشاره

دانش و مهارت‌های زبانی که کودکان پیش از دبستان فرا می‌گیرند، اثرات نیرومندی بر چگونگی و میزان توفیق آن‌ها در سال‌های اول دبستان و بعد از آن باقی می‌گذارد. نوشتار حاضر توصیف‌کننده روش‌هایی است که والدین می‌توانند برای تقویت زبان کودک و آماده‌سازی او پیش از ورود به مدرسه به کار گیرند.

کلیدواژه‌ها: مهارت‌های زبانی، زبان اجتماعی، والدین، کودک.

والدین می‌توانند فرصت‌هایی ایجاد کنند تا زبان اجتماعی کودک تقویت شود. ابزارهای ارائه‌شده تعلیمات مؤثر به کودک در دسترس هر پدر و مادری است. تعامل نظام‌مند با کودک هنگامی که بازی می‌کند و یا کاری را انجام می‌دهد فرصت‌هایی در اختیار والدین می‌نهد تا واژگان، معانی و مفاهیمی را به او آموزش دهند که شالوده یادگیری کودک را در مدرسه و زندگی تشکیل می‌دهد. در زیر به اختصار نکته‌ها و فعالیت‌هایی به منظور کار والدین با کودک آمده است. والدین می‌توانند تجربه‌های خود را نیز با مربیان ما و چگونگی کار با فرزندان‌شان انعکاس دهند.

فعالیت‌هایی در خصوص تحول زبان

با کودک به بازی‌های کلامی مانند نمونه‌های زیر بپردازید:

- بازی کلمات مخالف و متضاد (بزرگ - کوچک، کوتاه - بلند، کم تر - بیش تر و...) را انجام دهید. وقتی کلمات را درست می‌گوید تشویقش کنید و برایش دست بزنید.
- واژه‌ای را واضح و صحیح تلفظ کنید و بعد او را تشویق کنید تا آخرین صدای آن را شناسایی کند و با صدای مشابه کلمه‌ای هم‌آغاز بسازد.
- بازی‌هایی چون بازی اسم، فامیل، مکان، حیوان، شیء و... را با او انجام دهید.
- با کودک بازی قافیه‌سازی را تمرین کنید. بدین ترتیب که به کودک کلمه‌ای ساده مثل موش را بگویید و سپس از او بخواهید تا بیندیشد و کلمه‌هایی مانند هوش، گوش، دوش و غیره را نام ببرد.
- با او به بازی‌های حل مسئله مشغول شوید. کودک را تشویق کنید تا چیستان (مانند کدام حیوان است که در بیابان و صحرا زندگی می‌کند، مردم از شیر و پشم آن استفاده می‌کنند و...) حل کند.
- با نشان دادن تصاویری درباره افراد مختلف جامعه مانند پستچی، معلم، خلبان، پزشک، قاضی و... با کودک صحبت کنید.
- در بازی‌های زبانی راجع به اول، دوم و سوم سخن بگویید و از او بخواهید از کلمات مکانی

رشد آموزش پیش دبستانی
دوره سوم، شماره ۲
زمستان ۱۳۹۰

نظیر بعد از فلان، بین و پشت و... استفاده کند.

● او را به مقایسه مقادیر، اختلاف وزن‌ها و... ترغیب کنید؛ به کمک هم و با استفاده از ابزارهای در دسترس به سنجش و اندازه‌گیری بپردازید تا کمیت، اندازه، مسافت یا فاصله را درک کند.

● از روی الگوها سرمشق بردارد و پیشگویی کند که در یک ترتیب، نوبت بعدی متعلق به کدام شیء (یا شخص) است. تفاوت‌ها و تشابهات بین اشیاء را نشان دهد و راجع به آن‌ها بحث کند.

● با کودک خود به جاهای مختلف مثل طبیعت، موزه، پارک و... بروید و تشویقش کنید تا درباره این مکان‌ها و تجربه‌هایش صحبت کند.

● برای موضوع‌های مورد علاقه او اطلاعات بیش‌تری در اختیارش بگذارید تا به گسترش خزانه لغاتش کمک کند.

● وقتی کودک با اسباب‌بازی‌هایش بازی می‌کند می‌توانید به او ملحق شوید و سؤال‌هایی مطرح کنید؛ مثلاً عروسک گرسنه است، چه باید کرد؟ و...

● کودک را به تفکر و تخیل وادارید. برای این کار به بازی‌هایی چون (تصور کن روی ابرها حرکت می‌کنی دوست داری کجا بروی؟) بپردازید.

● کتاب‌های مصور داستانی (مناسب) را برای کودک بخوانید و او را متمایل کنید تا کتاب‌ها را ورق بزند و آن‌ها را با دقت نگاه کند. هم‌چنین از کودک بخواهید تا داستان‌هایی بسازد و در صورت نیاز به او کمک کنید.

منابع

۱. لایبلیت، جان؛ گاتفرد، کاترین. تقویت زبان در دوره پیش دبستانی. ترجمه دفتر همکاری‌های علمی بین‌المللی وزارت آموزش و پرورش، ۱۳۸۵.
۲. لاکشامی، راجا؛ هاران، مورالید و آستانا، شوبیتا. ترجمه فرخنده مفیدی. رشد و پرورش. تهران: قدیانی، ۱۳۷۵.